

Απουσίαζε η ενιαία αισθητική φόρμουλα

>«Χήρες» του Άριελ Ντόρφμαν από το ΘΟΚ

Μετάφραση/Διασκευή/Σκηνοθεσία:
Μαρία Μανναρίδου -Καρσερά
Σκηνικά/Κοστούμια: Λάκης Γενεθλής
Μουσική/ Ελεύθερη απόδοση στί-
χων: Λάρκος Λάρκου
Κίνηση: Έλενα Αντωνίου
Σχεδιασμός φωτισμών: Γιώργος
Κουκουμάς
Παίζουν: Έλενα Ευσταθίου, Χριστί-
να Χριστόφια, Νιόβη Χαλαράμπους,
Μάρα Κωνσταντίνου, Ερμίνα Κυρια-
ζή, Λουκία Πρωτοπαπά, Κατερίνα
Λούρα, Γιώργος Μουαϊμης, Λέα
Μαλένη, Αννίτα Σαντοριναίου,
Ανδρέας Τσουρής, Χριστόδουλος
Μαρτάς, Νεοκλής Νεοκλέους,
Ανδρέας Κούτσουμπας, Ανδρέας
Βασιλείου, Ιωάννα Καμμένου

Μια θεατρική παρά-
σταση μπορεί να
ερμηνευτεί και να
κριθεί με όρους ει-
καστικής αισθητι-
κής, επειδή και στα δύο πεδία συμπί-
πτουν οι κύριες σημαίνουσες παράμε-
τροι, όπως η γενική οργάνωση του χώ-
ρου, οι σχέσεις μεταξύ των συστατι-
κών μερών, η αναλογία του «κενού»
και του «γεμάτου», οι διακυμάνσεις
της έντασης σ' όλη την έκταση (ή κα-
τά τη διάρκεια) του έργου, το μέγεθος
του οπτικού πλαισίου και η αναλογία
του με το «ουσιαστικό φορέα» του μν-
νύματος, κ.α., κ.α.

Οι «Χήρες» του Άριελ Ντόρφμαν, η πα-
ραγωγή της Κύριας Σκηνής του ΘΟΚ, έπρε-
πε εξ αρχής να αντιμετωπίσουν την αντι-
θεατρικότητα της υπερμεγέθους αίθου-
σας του Δημοτικού Θεάτρου Λασιών.
Ένας από τους πιθανούς τρόπους της αντι-
μετώπισης αυτού του προβλήματος, ο
οπτικός περιορισμός του σκηνικού πλαι-
σίου, θα επέτρεπε όχι μόνο τη μεγαλύ-
τερη σύμπτωση της σκηνικής δράσης, αλ-
λά και την επικέντρωση της προσοχής
των θεατών, την απόσπαση του κοινού
από την οδιάφορη παραμονή στην αχα-
νή πλατεία. Όμως οι δημιουργοί της πα-
ράστασης, η σκηνοθέτιδα Μαρία Μαν-
ναρίδου-Καρσερά και ο σκηνογράφος
Λάκης Γενεθλής, προτιμούν μεγάλο άνοιγ-
μα του σκηνικού χώρου. Το σκηνικό του
Λάκη Γενεθλή παίρνει όλο το πλάτος και

προεκτείνεται στο βάθος και στο ύψος
της σκηνής. Διαχωρίζω το θέμα του συμ-
βολισμού των σκηνικών από το θέμα της
οργάνωσης του χώρου. Η κρεμασμένη
στο κέντρο καρέκλα εκφράζει απόλυτα
το θέμα της απουσίας, της βίαιης από-
σπασης ατόμου από το σύνολο, των βα-
σανιστηρίων, του εκκρεμούντος θέμα-
τος των αγνοουμένων, το αχνό παραπέ-
τασμα συμβολίζει την αβέβαιη τύχη των
εξαφανισθέντων, τη λήθη που τείνει να
τους σκεπάσει. Ωραία η λύση για το πο-
τάμι. Αλλά η μεγάλη κλινόμενη ξύλινη
κατασκευή εκτός από την αχρείαστη δι-
εύρυνση του οπτικού πλαισίου, συμβάλ-
λει στο σκηνοθετικά αδικαιολόγητο δια-
σκορπισμό των φιγούρων, στο μονότονο
ανεβοκατέβασμα των ήθοποιών στις
πλαϊνές επιφάνειες. Αυτό που πιο πάνω
αναφέρθηκε ως «ουσιαστικός φορέας
του μννύματος», είναι ο χώρος στο κέν-
τρο της σκηνής, το ποτάμι και η ομάδα
των γυναικών. Το οπτικά υπερβολικό πλαι-
σιο αποδυναμώνει το «κέντρο» όχι μό-
νο μορφικά, αλλά και νοηματικά και συ-
ναισθηματικά.

Την ίδια τάση, της «αποκέντρωσης» (με
την έννοια της αποδυνάμωσης του κέν-
τρου), μπορεί, πιστεύω, να εντοπίσει κά-

*Η Μαρία Καρσερά δίκαια θεωρείται καλλιτέ-
χνις με μεγάλη θεατρική κουλτούρα, ειδικευ-
μένη σε παραστάσεις μικρής φόρμας, με αρκε-
τά δείγματα επιτυχιών. Πιστεύω πως η μεγάλη
φόρμα στις «Χήρες» δεν τιθασσεύτηκε από τη
σκηνοθέτιδα. Η προσπάθεια να δοθεί έμφαση
στην «ομοιότητα» με το θέμα των δικών μας
αγνοουμένων οδηγεί σε αδιευκρίνιστη, γενι-
κευμένη στιλιστική, με μια διάθεση δηλωτική.*

ποιος σε πολλά επίπεδα της παράστα-
σης. Το αρχικό κείμενο του Άριελ Ντόρ-
φμαν είχε μυθιστορηματική μορφή, και
το θεατρικό, προϊόν συνεργασίας του
Ντόρφμαν και του Τόνυ Κούσνερ, δεν χα-
ρακτηρίζεται ούτε από τη συμπυκνω-
μένη δύναμη του «Ο Θάνατος και η Κό-
ρη» του Ντόρφμαν, ούτε από την ευέλι-
κτη θεατρικότητα των έργων του Κούσ-
νερ. Να μην ξεχνάμε, όμως, ότι εμείς πα-
ρακολουθήσαμε την τελευταία φάση της
εξέλιξης του κειμένου, τη διασκευή της

Μαρίας Καρσερά. Στα χέρια της ήταν «μα-
ζέψει» το λόγο και τη δράση, να μην επι-
τρέψει την υπερβολική επέκταση στο
χρόνο που τελικά λειτουργούσε δια-
βρωτικά και στο επίπεδο της συναισθη-
ματικής έντασης, και στο επίπεδο της
πλοκής. Η λεπτομερής παρακολούθη-
ση των επί μέρους γραμμών της υπόθε-
σης δημιουργούσε την εντύπωση της
επανάληψης και, εξάλλου, οδηγούσε στη
λύση των διπλών ρόλων. Κι αν υπήρχε κά-
ποιο κρυφό νόημα στις διπλές διανομές,

προσωπικά δεν μπόρεσα να το συλλάβω.

Η Μαρία Καρσερά δίκαια θεωρείται
καλλιτέχνης με μεγάλη θεατρική κουλ-
τούρα, ειδικευμένη σε παραστάσεις μι-
κρής φόρμας, με αρκετά δείγματα επι-
τυχιών. Πιστεύω πως η μεγάλη φόρμα
στις «Χήρες» δεν τιθασσεύτηκε από τη
σκηνοθέτιδα. Η προσπάθεια να δοθεί
έμφαση στην «ομοιότητα» με το θέμα
των δικών μας αγνοουμένων οδηγεί σε
αδιευκρίνιστη, γενικευμένη στιλιστική
με μια διάθεση δηλωτική, (όπως συνέ-
βηκε ξανά στην «Αντιγόνη» του ΘΟΚ πριν
από μερικά χρόνια).

Οι υποκριτικές δυνάμεις του θιάσου
είναι γερές... Υπάρχουν σκηνές όπου η
Αννίτα Σαντοριναίου, ο Αντρέας Τσουρής
(ειδικά στον αδικαιολόγητο μικρό ρόλο
του αφηγητή), μα και όλοι οι άλλοι, έφτα-
ναν ψηλά. Όμως, όπως συχνά συμβαί-
νει και σ' ένα εικαστικό δημιούργημα,
οι χωριστές καλοφτιαγμένες λεπτομέ-
ρειες είχαν αυτόνομη λειτουργία, ενώ οι
σχέσεις μεταξύ των επί μέρους στοιχεί-
ων, το προσχεδιασμένο και συνειδητό
παιχνίδι των εντάσεων, η ενιαία και δι-
καιολογημένη αισθητική φόρμουλα που
διέπει το σύνολο, απουσίαζε.